

Fotboll och säkerhet

En studie av huliganismens *securitization*

Caroline Karlsson

Abstract

Since the mid 90s more focus has been put on the problems surrounding hooliganism, especially in the media. This began when football referee Anders Frisk was injured during a football game. Nowadays, the police use more and more resources to prevent the problems with hooliganism and new laws have been instituted to handle the problem. More and more politicians, football players, coaches, and club managers mention the problem with hooliganism. The Swedish football federation, the Swedish football clubs and Swedish elite football are also working on more actions to prevent hooliganism. In 2011 the Swedish government assigned a national coordinator to work with questions surrounding hooliganism. This essay will analyse whether there has been a securitization of hooliganism, and how various actors has commented on hooliganism, where the approach is from a case study perspective of empirical nature and the main focus will be on the Copenhagen school. When looking at all the facts, a securitization of hooliganism can be seen. The phenomenon has been presented as a threat by various actors like the government, media, football clubs, the football federation etc. The Swedish people has accepted the arguments and that action is needed.

Nyckelord: Hooliganism, securitization, Köpenhamnsskolan

Antal ord: 9703

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Disposition.....	1
1.2 Syfte och frågeställning.....	2
2 Metod och Material.....	3
2.1 Begrepp.....	4
3 Teori.....	6
3.1 Köpenhamnsskolans.....	6
3.2 Securitization.....	7
3.2.1 Speech act.....	8
3.3 Sectoral Security.....	9
4 Empiri.....	11
4.1 Kärnan.....	12
4.2 THIFO.....	12
4.3 Bortom Sans/Ultras.....	13
4.4 Firmor.....	13
4.5 Ledarens roll inom supportkulturen.....	14
4.6 Aktörer som utför speech act.....	15
4.6.1 HIF som aktör, deras uttalanden och åtgärder.....	15
4.6.2 Media som aktör och uttalanden som gjorts i media.....	16
4.6.3 Staten som aktör, dess uttalanden och åtgärder.....	17
5 Analys.....	21
5.1 Finns det ett reellt hot?.....	22
6 Slutsats.....	24
7 Referenser.....	26

1 Inledning

Söndagen den 25e September 2011 avgjordes Allsvenskan i fotboll när Helsingborgs IF besegrade GAIS, och Malmö spelade oavgjort mot AIK, detta mer än en månad innan sista matchen gick av stapeln. Fotboll anses av många vara världens största sport. I Sverige har svenska fotbollsförbundet (SF) mer än 1 miljon medlemmar och 3350 registrerade förningar ([internet 1](#)). Detta gör fotboll till Sveriges mest utövade sport.

Fotboll omsätter stora pengar både i Sverige och utomlands, de största intäkterna kommer från reklam men också från biljetter, supporter souvenirer och säsongskort. I Helsingborg har antalet sålda biljetter per hemmamatch under 2011 varierat mellan 7862 till 16530 ([internet 2](#)). Denna nivå har varit konstant under de senaste fem åren. Detta i jämförelse med att Helsingborgs kommun hade 129 177 stycken invånare 1 januari 2011. ([internet 3](#)). Samtidigt når spelarlönerna allt högre höjder.

Sedan mitten av 1990-talet har våldsrelaterade dåd i samband med fotbollen blivit allt mer omtalade och uppmärksammade i media. Polisen använder allt mer resurser på fotbollsmatcher. Samtidigt skadas både spelare, domare, poliser och ordningsvakter i situationer som uppstår i samband med våld relaterat till fotbollen. Civila känner allt större oro för sin säkerhet inför att besöka olika riskmatcher. Bill Shanklys citat visar på allvaret många människor lägger vid sporten;

”Some people think football is a matter of life and death. I assure you, it’s much more serious than that”.

Trots att Helsingborg är en mindre stad anser bedömare att problemen med huliganer är stora här ([internet 4](#)).

Huliganism är inget nytt fenomen, våld i samband med idrottsevenemang har funnits länge. Varje år läggs det stora summor i förebyggande åtgärder runt om i de allsvenska städerna. Vid AIKs matcher lägger polisen ca 200 000 kr vid icke högriskmatcher och ca 1 000 000 kr vid högriskmatcher. ([internet 5](#)). Nya lagar och åtgärder har under 2000-talet växt fram för att möta problemen och allt fler politiker, tränare, klubbforestandare, spelare och tjänstemän uttalar sig i media. Många av dessa beskriver huliganism som ett problem och en säkerhetsrisk. Allt fler personer har också blivit avskräckta från att gå på fotbollsmatcher på grund av våld relaterat till fotbollen.

1.1 Disposition

Denna uppsats kommer att börja med att förklara sitt syfte, därefter beskrivs metoden samt att olika begrepp kort definieras, en teoretisk analys utförs i del tre där Köpenhamnskolans analyserar huliganismen. Detta följs utav en empiri-del där vi går in på det enskilda fallet, samt att olika aktörer och deras uttalanden tas upp. En kort bakgrund kring huliganism finns också i empiri-delen. Mot slutet av uppsatsen följer en kort analys av det reella hotet. Mot slutet dras slutsatser kring fenomenet, samt att frågan besvaras.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att analysera huruvida det skett en *securitization* av huliganism. Huvudfokus kommer att ligga på Köpenhamnskolans och undersöka huruvida huliganism blivit *securitized*. Uppsatsen kommer också att titta på vilka förebyggande åtgärder det finns och hur supportrar, huliganer och poliser upplever dessa åtgärder. Tänkbara aktörer kommer också att nämnas samt hur de genom sin uttalanden lagt fram huliganism som ett hot som bör prioriteras. Huvudfrågan blir således;

Har det skett en *securitization* av huliganismen och i så fall hur har huliganism blivit *securitized*?

Jag kommer att tala för att det skett en *securitization* och lägga fram belägg som stärker detta.

2 Metod och Material

Jag kommer att använda mig utav den kvalitativa metoden, denna uppsats är således en fallstudie, en så kallad intensiv studie. Dess karaktär är empirisk. För min undersökning har jag valt ut Helsingborgs Idrotts Förening. Min ambition är beskrivande. Jag har som syfte att beskriva fenomenet huliganism och om det skett en *securitization*, samt hur olika aktörer bidragit till detta genom sina uttalanden. Termen *securitization* kommer att beskrivas i teori-delen.

Uppsatsen blir således teorianvändande där jag främst kommer att utgå från Köpenhamnsskolan.

En stor del utav empirin utgörs utav intervjuer. Jag har valt att följa det sätt Esaiasson kallar för samtalsintervjuundersökningar vars mål är att se hur ett fenomen gestaltar sig och synliggörandet av detta (Esaiasson; 2007; 284). Supporterpolisen i Helsingborg, olika supporterklubbar, Ultras (en slags supportklubbs hybrid), en matchvärd(serviceperson som hjälper till vid matcher) samt en firma(en grupp av fotbollssupportrar som använder sig av våld), har intervjuats för att undersöka hur huliganism gestaltar sig som säkerhetshot. HIFs företrädare försöktes också nås för en intervju men dessa var oanträffbara. Helsingborgs kommun kontaktades också i frågan om hur mycket kommunen spenderar på förebyggande polisiära åtgärder vid fotbollsmatcher. Detta var den enda fråga som ställdes till kommunen.

En fast struktur fanns från början på frågorna men längs vägen utvecklades också denna till att innefatta följdfrågor. Samtliga inblandade fick svara på liknande frågor men också frågor som var anpassade efter den tillfrågades situation. Samtliga tillfrågade fick svara på frågorna; vad de anser en huligan är? Vad en supporter är? Om de upplever att huliganism överdrivits i media? Om de upplever huliganism som ett hot?

Frågorna delades in i olika teman som i det stora hela efterföljdes, ibland skedde viss avvikelse då ämnena flöt in i varandra. Intervjuerna har gått ut på att samla fakta men också att få med subjektiva värderingar från de tillfrågade. Även om de tillfrågade svarade på liknande frågor blev deras svar inte alltid av intresse för den här uppsatsen. Samtliga deltagare erbjöds anonymitet. Då ämnet kan upplevas som känsligt valde deltagarna från Ultras, firman och matchvärderna att vara anonyma.

I empirin har en del artiklar även används för att komplettera material jag inte kunde få fram i intervjuerna. Exempel på detta är delen om HIF. Artiklar har också använts för att lyfta fram olika aktörers uttalanden.

En del litteratur kommer också att användas då den tar upp delar som är av vikt för denna uppsats.

I empirin kommer jag även att titta på vilka åtgärder det i dagsläget finns för att motverka våld i samband med fotbollsmatcher. Några av dess åtgärder är

kommunala åtgärder, rikstäckande lagar och svenska fotbollsförbundets åtgärder. . I empirin tas även olika aktörer upp och hur de lyft fram problemet kring huliganism.

2.1 Begrepp

Innan vi går in på själva teori-delen bör det klargöras att supporterer och huligan är två helt skilda begrepp. Anders Green skriver i sin rapport från 2009 att begreppen huligan och huliganism är oklara och saknar klara definitioner (Green; 2009; 3). Green beskriver begreppet Huligan som;

”Huliganer ser matchtillfällen eller bara klubb sympatier som ett motiv att i regel uppsåtligt samt gemensamt och i samråd med andra aktivt skapa oordning eller söka, vanligen våldsamma, konflikter” (Green; 2009; 3).

Green fortsätter sedan att genom att beskriva en supporter som;

”Supporter är den som riktar sitt intresse mot matchen och för sin klubb utan tillhörande konflikter. Att en supporter är högljutt berusad räcker således inte för att kvala in som en huligan som begår huliganism.” (Green; 2009; 3)

När jag i fortsättningen skriver ordet huligan är det således Greens definition jag syftar till.

Supporterpolis Anders Mollestam beskriver en huligan som;

” Vi talar inte om huliganer, vi talar om risksupportrar. Huligan kommer från engelskan och är snarare en livsstil. En risksupporter är något av en musketör, en för alla, alla för en. Det är mer som ett kompisgäng där alla finner trygghet i gruppen. Flertalet av dessa är vanliga människor med familj. En risksupporter få en kick utav det han gör. Det finns ingen enhetlig bild av vad en risksupporter är.”

Mollestam beskriver en supporter som;

”Någon som är supporter till sitt lag, som brinner för sitt lag och är villig att göra uppoffringar för detta lag.”

Firman beskriver själva en huligan som;

”Huligan är ett konstigt ord, men en huligan kan beskrivas som en fanatiskt fotbollssupporter. Människor med mycket passion för sporten och laget.”

En supporter beskriver de som:

”En supporter är någon som lever med laget. En huligan och en supporter stöder laget på olika sätt. En åskådare bara går till fotbollen utan att bry sig.”

Alla de tillfrågade verkar mer eller mindre överens om att huligan är någon som brukar våld medan supporter är någon som stöttar sitt lag i olika grader.

Uppsatsen kommer också att beröra termen åskådare. Då åskådare nämns syftar det till en individ som går till en fotbollsmatch utan att ha något större engagemang eller intresse. Då termen civila nämns i uppsatsen syftar detta till en individ som inte engagerar sig som supporter, polis, ordningsvakt, huligan eller matchvärd. En civil kan också vara en åskådare eller någon som inte alls går på fotbollsmatcher.

Om vi ska analysera huruvida huliganismen blivit ett hot mot säkerheten måste vi först ställa oss frågan vad säkerhet är? Kring begreppet säkerhet existerar många olika definitioner, mycket beror på vilken teori man bekänner sig till. Barry Buzan, förespråkare för Köpenhamnskolan beskriver säkerhet som;

”Security is about survival, for a state survival is about sovereignty, and for a nation it is about identity.” (Buzan; 1998;39)

Buzan ser ändå säkerhet som något negativt då det indikerar att frågan inte kunde lösas som normal politik, maktavare har också givits möjlighet att använda mindre legitima och mer odemokratiska medel för att nyttja hot för nationens egen vinning, samt att det verkar för att tysta oppositionen. (Buzan; 1998; 29)

Ullman definierar begreppet säkerhet som;

”An action or sequence of events that (1) threatens drastically and over a relatively brief span of time to degrade the quality of life for the inhabitants of a state or (2) threatens significantly to narrow the range of policy choices available to a government of a state, or to private, non-governmental entities (persons, groups, corporations) within the state.” (Ullman; 1983; 133)

I teori-delen kommer definitionen av säkerhet tas upp mer utförligt.

3 Teori

Begreppet säkerhet är som redan nämnts inte helt lätt att definiera, olika skolor har olika synsätt och väljer att betona olika aspekter utav säkerhet. Vem som säkerhetsställer in *the name of what* är huvudfrågan inom säkerhetsanalys (Buzan; 1998; 45).

3.1 Köpenhamnsskolans

Köpenhamnsskolan syftar till att bredda säkerhetsbegreppet så att det inte endast inkluderar stater, men går inte heller ner på individnivå (Hough; 2008; 7). Då man ska granska huliganism som ett säkerhetspolitiskt hot kan man med fördel använda sig av Köpenhamnsskolan.

Ett huvudfokus som Köpenhamnsskolan har är att många av de hot som existerar inte kan mötas av militär makt, medan vissa andra kan, därför är det viktigt att då man talar om säkerhet också innefatta icke-statliga aktörer. (Hough; 2008; 8). I Sverige möts huliganismen snarare av polisiär än militärmakt. Vid de flesta större fotbollsmatcher sätts polisiära insatser in för att förhindra bråk, stökigheter och oordning. Man har även ordningsvakter som hjälper till för att hålla ordning samt matchvärdar för att öka servicen.

Köpenhamnsskolan innefattar inte hot på individnivå. Huliganism kan ses som ett hot på gruppnivå snarare än ett hot mot självaste staten. Dessa grupper kan innefatta många som så väl få individer. Olika grupper kan tänkas vara kvinnor, barn, individer med utländsk bakgrund, poliser, spelare, domare, ordningsvakter, supportrar, huliganer, eller hela den civila befolkningen. Dessa grupper kan uppleva ett potentiellt hot från huliganism.

Slutsatsen Buzan drar är att det inte finns någon nödvändig harmoni mellan statens säkerhet och individens (Buzan; 1983; 30). Huliganism är ett fenomen som inte hotar staten i sig, men har större påverkan för säkerhet på individnivå. Därför kan huliganism tänkas stämma in på detta.

”While the state provides some security to the individual, it can only do so by imposing threats. These threats are frequently serious enough to dominate the relatively small and fragile universe of individual security” (Buzan; 1983; 30)

Det finns en viktig länk mellan säkerhet på statsnivå och personlig säkerhet (Buzan; 1983; 18). Om läget i landet är stabilt kan detta reflekteras på individen som i sådana fall kan uppleva en större säkerhet. I fallet huliganism, som inte hotar staten specifikt, känner sig ändå vissa invånare påverkade eller hotade av fotbollsrelaterat våld.

Att diskutera säkerhet i relation till specifika hot är användbart. Vissa individer kan uppnå hög nivå av säkerhet i relation till vissa typer av hot. (Buzan; 1983; 19)

3.2 Securitization

Ett begrepp som är väldigt centralt inom Köpenhamnskolan är *securitization*. Det innebär att även om något egentligt hot inte skulle föreligga så konstruerar man en säkerhetsfråga. Det man vill förstå då man studerar *securitization* är vem som säkerhetsställer, vilka hot det finns, vem som hotas, varför de hotas, vilka resultat och under vilka villkor. Eller som Buzan själv skrev;

”To study securitization is to study the power politics of a concept”(Buzan; 1998; 32)

Securitization innefattar tre steg. Det första är *securitizing actor*. Aktören som skapar bilden av ett hot är den så kallade *securitizing actor*. Detta kan göras genom till exempel en argumentation där man menar på att den nationella säkerheten hotas utav en viss aktör eller en viss stat (Buzan; 1998;24). Huruvida en *securitization* blir framgångsrik avgörs utav *audience* (Buzan; 1998; 31). Det behöver inte nödvändigt finnas något reellt hot, frågan måste istället läggas fram som ett sådant (Buzan; 1998; 24).

Om man ser till huliganismen så kan en mängd olika aktörer sägas vara *securitizing actor*. Media visar ofta huliganism som något hotfullt, våldsamt, näst intill avskräckande. Vi matas med bilder, inte bara från Sverige utan också från övriga världen där folk både såras och dödas i sammanhang där våld brutit ut i samband med fotbollsmatcher.

Det andra steget är *referent object*. Den som behöver skyddas från detta skapade hot är det så kallade *referent object* (Buzan; 1998; 25). En fråga läggs fram som ett existerande hot mot *referent object* där även extrema åtgärder kan accepteras och rättfärdigas. Karaktären av *referent object* måste förstås i relation till själva säkerhets hotet (Buzan; 1998; 21). Ser vi till fallet av huliganism så kan vi konstatera att det är befolkningen som tar rollen som *referent object*, det är befolkningen som måste skyddas från själva huliganismen.

Befolkningen måste också köpa argumenten för att det faktiskt föreligger något hot och att detta hot bör prioriteras (Buzan; 1998;25). Det tredje steget blir således *audience*. Med hjälp utav en idag utvecklad media kan bilder, videor, uttalanden och andra klipp snabbt spridas och övertyga folk om att huliganism är ett hot. Rädslan uppstår då vi på nära håll får bevittna de scener som kan utspela sig på fotbollsläktaren, utanför stadion och i vissa fall även inne på planen. Huliganism förknippas med våld och våld är något som de flesta människor anser farligt och vill bli skyddade från, därför accepterar folk detta resonemang. Folket accepterar också med hjälp av denna insikt att staten eller nationen handlar för att bekämpa detta hot även om det skulle innebära inskränkningar.

Ett fall av *securitization* är när *securitizing actor* genom argument och övertalning om ett hot lyckas undvika regler och ramverk som annars skulle hindra dem. Endast när eller om *audience* accepterar frågan som ett hot är frågan *securitized* (Buzan; 1998; 25). För att något ska räknas som ett säkerhetshot måste en del kriterier vara uppfyllda, de måste fastställas som ett existerande hot till *referent object* utav den säkerhetsställande aktören och kan därtill använda åtgärder som annars inte vore legitima (Buzan; 1998; 5). Huliganism har genom media och uttalanden lagts fram som ett säkerhetshot och förvånansvärt många har accepterat faran i fenomenet utan att egentligen veta hur pass farligt eller omfattande huliganismen är. De åtgärder som lagts fram i förebyggande syfte har inte heller ifrågasatts av speciellt många. Politiker, fotbollstränare, klubbdirektörer och spelare har också uttalat sig om problemen kring huliganism. Alla dessa kan ses som säkerhetsställande aktörer då de talar för att huliganism är ett existerande hot.

De tre komponenterna; *existential threats*, *emergency action*, *effects on inter-unit relation by breaking free of rule*, ingår i en framgångsrik *securitization*. (Buzan; 1998;26). Dessa tre stämmer in på hanteringen utav ämnet huliganism, då det upplevda hotet lett till förebyggande åtgärder, åtgärder som befolkningen har accepterat oberoende av vilken kostnad det skulle kunna tänkas bli.

Det är av allra största vikt att förstå *securitization* men också *politicization* som en intersubjektiv process, *securitization* är också socialt konstruerat (Buzan; 1998; 30-31).

3.2.1 *Speech act*

En annan fråga man måste ta upp då man talar om säkerhetsbegreppet är vem som säkerhetsställer och vem som behöver skyddas. Inom Köpenhamnskolan anser man att det är staten som ska stå för säkerheten, att det är staten som ska garantera säkerheten. Genom sina uttalanden är det staten som avgör vad som är ett hot och vad som inte är ett hot. Det är dessa uttalanden som är *speech act*. Dessa hot behöver inte nödvändigtvis riktas mot själva staten utan kan vara hot på gruppnivå. I empiri-delen tas olika uttalanden upp från olika aktörer beträffande huliganism.

För att något ska räknas som ett säkerhetshot måste en del kriterier vara uppfyllda, de måste fastställas som ett existerande hot till *referent object* utav den säkerhetsställande aktören och kan därtill använda åtgärder som annars inte vore legitima (Buzan; 1998; 5). Uttalanden från olika aktörer har bidragit till detta fastställande.

Den som utför *the security speech act* är den grupp eller aktör som är *securitizing actor* (Buzan; 1998; 40). I vårt fall har staten och polisen, men också fotbollsförbundet och de olika klubbarna, tagit rollen som *securitizing actor*, då de jobbar för att förebygga huliganism, men också lyft fram huliganism som ett problem genom sina uttalanden och åtgärder.

Staten kan ses som en aktör då olika politiker och tjänstemän gjort diverse uttalanden för att övertyga befolkningen om problemen kring huliganism. Då

staten gått in och reglerat lagar och förordningar för att komma till bukt med våldet relaterat till fotbollen och huliganism uppfyller staten således sin uppgift som säkerhetsställare. Polisen kan nämnas som en tredje aktör, men kan också ses som en del utav staten. Polisen har sedan mitten av 1990-talet lagt allt mer resurser på att förebygga huliganism. När det kommer till huliganism är det många aktörer som är med och definierar själva hotet, störst av dessa är media. I empiri-delen kommer HIF, media, och staten (där politikerna, ministrarna och olika tjänstemäns uttalanden tas upp) att beskrivas som möjliga *securitizing actor*. Makten till att definiera och avgöra ett hot är däremot inte absolut (Buzan; 1998; 31).

3.3 Sectoral Security

Securitization kan ibland ske då ett speciellt samhälle inom staten hotas, det som Köpenhamnskolan refererar till som samhälls säkerhet (Hough; 2008; 114). De olika supporter-firmorna som finns kan beskrivas som olika typer av sub-samhällen med ett hierarkiskt system uppbyggt av olika typer av regler. Inom detta sub-samhälle finns också en känsla av identitet och tillhörighet. Man kan också se det civila samhället och att detta behövs skyddas från själva hotet från huliganism.

Sectoral Security är en annan central faktor inom Köpenhamnskolan. Enligt Köpenhamnskolan kan man dela upp säkerhet i olika undergrupper. Dessa är ekonomisk-, militär-/stats-, miljö-, samhälls- och politisk säkerhet (Buzan; 1998; 7-8). Beroende på vilken utav dessa säkerheter det är som hotas så får begreppet säkerhet olika betydelse och olika tyngd. I samhälls- och politisk säkerhet är det främst identitet och lokalkultur som ska betonas istället för själva staten. Den kollektiva identiteten, som kan stå oberoende av staten, är det som inom den samhälls- och politiska sektorn är *referent object*. (Buzan; 1998; 23.) Inom firmorna finns denna kollektiva identitet. Identiteten inom firmorna tar här rollen som *referent object* då denne måste skyddas.

Sektorer kan ses som;

”Identifying specific types of interaction” ”the societal sector is about relationship of collective identity” (Buzan; 1998; 7).

Både Ultras och firmorna beskriver gruppidentiteten som något oerhört viktigt. I gruppen är alla en enhet som förenas i sin passion för laget. Att vara trogen sitt lag och sin grupp är också essentiellt. Tillsammans delar de olika normer som måste efterföljas om man ska få vara en del utav gruppen. Det existerar även vissa regler som måste följas. Och genom dessa gemensamma regler bildas en identitetskänsla för gruppen.

Nyckeln till samhälle inom internationell säkerhetsanalys är de idéer och beteenden som identifierar individer som medlemmar av en social grupp. Individer som identifieras sig själva som en del utav en grupp kollektivet, identitet

och *self-conception of communities* är det centrala. Samhällelig säkerhet handlar således om stora identitetsgrupper. (Buzan; 1998; 119). Olika firmor eller supporterklubbar kan ses som olika typer av identitetsgrupper där alla identifierar sig själva som en del utav enheten. De strukturer och idéer som finns formar gruppen och gör den till denna enhet.

Beroende på hur identiteten är konstruerad har olika samhällen olika *vulnerabilities* (Buzan; 1998; 124). I firmorna är förutom identitet, struktur och engagemang, trohet något väldigt viktigt.

Olika sub-grupper blir istället det som i sådana fall bör betonas mer, samt individernas roll inom denna grupp (Buzan; 1998;119).

”Security complexes are subsystems- miniature anarchies- in their own right, and by analogy with full systems they have structures of their own.” Buzan; 1998; 13).

Ett exempel på detta sub-system är olika firmor. Varje individ har en viktig roll inom firman men det är själva firman och dess gemensamma strävan efter att älska laget och skydda sin egen grupp som är mer centralt än själva individen.

Ett säkerhetsproblem i sig kan bli olika individer eller *sub-state groups* (Buzan; 1983; 32). Detta blir tydligt i fallet av huliganism då det oftast är enskilda individer eller enstaka grupper som kan utgöra själva säkerhetsrisken.

Hoten mot identiteter kan ofta aktualiseras i termer av vi och dem, och dessa identiteter kan konstrueras på många sätt (Buzan; 1998; 120). Många firmor och supporterklubbar får en gemensam identitet där alla känner en tillhörighet och gör andra lags firmor till avlägsna grupper, detta skapar en så kallade ”vi och dem” känsla.

Den politiska sektorn utgörs av hot mot stats suveräniteten, det är denna sektor som tar hand om de icke-militära hoten mot statssuveräniteten. (Buzan; 1998; 141). Om man ser till helheten är huliganism inte något större hot mot statssuveräniteten. Det blir snarare ett irritationsmoment som kostar staten onödiga summor och påverkar olika individer som uttrycker rädsla för att gå på fotbollsmatcher.

4 Empiri

Redan 59 AD dokumenterar man det första supportervåldet. Detta inträffade i Pompejis amfiteater där våldsamheter bröt ut på grund av att folket stödde olika gladiatorer. (Priks; 2007; 18) Supportervåldet är således inte ett nytt fenomen, även om många idag väljer att framställa det som sådant. Idag har vi större möjlighet att uppmärksamma fenomenet. Media har växt sig allt starkare och sättet att få ut information på är idag större än någonsin.

Under 1980-talet eskalerade våldet med koppling till sport, en av dess händelser är den ökända händelsen vid Heyselstadion 1989 där 29 personer omkom (Priks; 2007; 18) Det var också under 1980-talet som läktarvåldet kom till Sverige. Till en början var det många skinheads som var aktiva i de olika supportergrupperna men under 1990-talet gjorde klubbarna avsevärda försök att rensa upp sitt anseende (Green; 2009; 50-51). Idag är supportklubbar och firmorna öppna för alla oberoende av etnisk bakgrund. Alla som vill stötta HIF är välkomna som medlemmar i Kärnan, Helsingborgs största supporterklubb, oberoende av ålder, kön, etnicitet och religion. Även Ultras och firman välkomnar folk av olika etniciteter och religion då de anser att det är intresset och passionen för fotboll som är det väsentliga.

Det finns två olika former utav huliganism, den organiserade och den oorganiserade. Inom den organiserade kan man bestämma träff innan matchen för att slåss och den oorganiserade är mer sporadisk, dock existerar det hat mellan olika supportergrupper vilket kan liknas vid hatet inom annan organiserad brottslighet. (Priks;2007; 16) Huliganism skiljer sig från annan organiserad brottslighet då denne inte ägnar sig åt organiserad brottslighet (Priks; 2007; 17). Firman beskriver att de med jämna mellanrum bestämmer träff med andra firmor för att slåss. Vissa regler existerar vid slagsmål med andra firmor, en av dessa är att det ska vara vapenfritt, då syftet är att slåss och inte döda. Vissa inom firman beskriver dessa slagsmål som en kick. Man kan därför inte beskriva en firma som någon organiserad brottslighet. Firman beskriver också att det ibland kan bryta ut oplanerade bråk mellan enskilda individer, dessa är dock inte alltid relaterade till fotbollen.

Brännberg (1997) delar in huliganism i olika undergrupper;

1. asynkron huliganism(om ett brott mot normerna, till exempel osportsligt uppträdande, utförs på planen och det blir en kraftig reaktion från publiken),
2. resultatorienterad huliganism (kraftig reaktion från publiken till följd av resultat),
3. vanmaktshuliganism (då personer anser att ledningen eller den egna klubben handlat fel och riktar sin ilska mot denne),
4. revirhuliganism (fienden identifieras av bland annat grupptillhörighet),

5. frustrationshuliganism(aggression riktas mot polisen då ett spänt klimat uppstått på grund av till exempel brysk ordningshållning)
6. psykopathuliganism (vanvettiga gärningar utförda av den enskilde individen) (Green: 2009: 31)

Beroende på hur situationen ter sig kan olika typer av huliganer växa fram. Enligt Brännbergs definition kan den som annars kanske inte skulle klassificerats som huligan hamna i kategorin i stundens hetta. De tre första skulle kunna tänkas vara sådana. Då gruppen och laget är oerhört viktigt för firman, är revirhuliganism vanligare bland firmor än hos dem som spontant dras med.

Man kan göra en indelning av arenan, krogen och skogen som huliganismens tre skådespelsplatser (Green; 2009; 33) Firman beskriver att möte för slagsmål sker på en öde plats. Våld inne på arenan är ovanligt, och de gånger det blir bråk på krogen är det ofta alkohol inblandat. Händelsen i oktober 2007, i Helsingborg, där helsingborgare och stockholmare träffades för att slåss visar på att huliganism inte är beroende utav fotboll i sig (Green; 2009; 54).

4.1 Kärnan

Kärnan är en supporterklubb som bildades 1998 och bytte 2000 namn till Kärnan ([internet 6](#)). Idag är det Helsingborgs Idrotts Förenings största supporterklubb med ca 650 aktiva medlemmar. Verksamhetens mål är att stötta HIF. Kärnan samarbetar med positiv läktarkultur där de flesta lag i allsvenskan också deltar. Positiv läktarkultur har som mål att samarbeta för ett fotbolls Sverige utan våld och oroligheter.

Kärnan beskriver sig själva som supportrar och att de tar avstånd från all typ av huliganism. De skriver på sin hemsida:

”Kärnan är HIF:s officiella supporterklubb, och vårt huvudsakliga mål är att stötta HIF i såväl med- som i motgång, oavsett var man spelar. Vi agerar också som supportrarnas röst gentemot HIF i bland annat arrangemangs-, säkerhets- och läktarfrågor.

Kärnan är en ideell, opolitisk förening som tar avstånd från alla typer av våld och rasism. ([internet 6](#))

Det står inskrivet i Kärnans stadgar att medlemmar kan uteslutas ur föreningen om de använder våld kring matcherna, berättar styrelseledamot Kalle Nordström.

Nordström anser att ett samarbete är centralt om man ska kunna få bukt med våldsrelaterade problem kring fotbollen.

4.2 THIFO

THIFO är en supporterklubb som stöttar HIF genom olika typer av läktararrangemang. De hjälper även till att städa efter matcherna, samt samlar in pengar till HIF. All deras verksamhet är ideell. Det är en registrerad förening med ca 20 medlemmar. THIFO samarbetar med Svenska Fotbolls Supporters Unionen (SFSU) som är en paraplyorganisation för supporterklubbar. Denne finns också i Europa som då kallas Football supporters Europe berättar ordförande Partik Svensson.

Våld i samband med matcher är absolut förbjudet. THIFO tar avstånd från allt våld i samband med matcherna.

4.3 Bortom Sans/Ultras

Ultras bildades 2006 och består utav ca 30 stycken yngre män i åldern 18-25. De vill inte beskriva sig själva som en firma, då deras mål inte endast är av våldsam karaktär. De beskriver inte heller sig själva som huliganer. Passionen och kärleken till laget och fotbollen är vad de lever för.

Deras verksamhet går ut på att sjunga på matcher, samt olika typer av läktarengagemang. För att få vara med i Ultras gäller det att man ger 100% av sitt läktarengagemang och att man ska kunna stå på sig på gatan när sammandrabbningar sker. Gruppen styr inte upp några organiserade bråk, men beskriver att adrenalinet ibland tar över i vissa situationer. De brukar inte bestämma träffar med andra Ultras för att slåss.

4.4 Firmor

Då man talar om konstellationer för våldsintresserade fotbollsklubbssupportrar använder man ofta termen ”Firma”. Inom dessa firmor finns det olika normer och riktlinjer, en utav de viktigaste är lojalitet och trohet mot firman (Green; 2009; 36). Då en supportergupp bedriver våld och sysslar med huliganism kan de räknas som en firma (Nordin; 2010; 9)

I mitten av 90-talet tog den firmakulturen vi ser idag fart (Teiler; 2008; 5). Supporterpolisen berättar att det finns firmor i Helsingborg, exempel på dessa är Front Line och HBGs yngre. Dessa har enligt supporterpolisen inga fasta strukturer, utan är snarare mer som ett löst nätverk med frontfigurer och hierarkier.

Den intervjuade firman har ca 100 medlemmar i åldrarna 15- 40 år, konstellationen är endast för män. För att gå med i firman finns inga formella antagningskrav, det är frontfigurerna inom firman som introducerar nytt folk. Ett krav för att vara med är att kunna klara av vad som krävs. Firman bildades i slutet av 1990-talet och upplever att medlemsantalet snarare har minskat än ökat under de senaste 5 åren.

Den första personen som avled efter firmarelaterat våld omkom i juli 2002 (Green; 2009; 53). Dock finns de svårigheter på att bevisa om detta dödsfall berodde helt fotbollsrelaterat våld eller övrig gäng-uppgörelse. Supporterpolisen i Helsingborg berättar att ingen hittills har dött i Helsingborg i fotbollsrelaterat våld.

4.5 Ledarens roll inom supportkulturen

För Ultras är det själva gruppen och identiteten för gruppen som är viktigast, trots att man har en ledare. Ultras grundare är den person som figurerar som ledare. Identitet beskrivs som något oerhört viktigt för den slutna gruppen. Ultras prioriterar kvalitet framför kvantitet i sitt medlemsantal. Reglerna för att gå med och fortsätta var medlem är enkla; man ska engagera sig till 100 procent i fotbollen, man ska leva för fotbollen och man ska skydda sina vänner i gruppen om så krävs. Vem som helst kan gå ur när man helst önskar. Ultras beskriver själva att de har ett så kallat hederskodex. Många av medlemmarna i Ultras anser att fotboll är deras personliga religion. Inom firman är identitet också centralt. Det är fotbollslaget som förenar dem, fotboll beskrivs som en livsstil. Man beskriver sig själva som ett brödraskap. Känslan av att tillhöra något ger en viss mening. Detta kan kopplas an till *sectoral security* där man talar mycket om identitet.

En firma är en organiserad grupp där några frontfigurer bestämmer över gruppen. Även i Ultras är det ett fåtal som bestämmer. Vem som leder en grupp har betydelse för de beslut som fattas inom gruppen (Mintz; 2010; 18-19).

Tro, speciellt ledarens eller ledarnas, är också något som har inverkan på gruppbesluten. Tro kan också bidra till att definiera hur en ledare bearbetar information (Mintz; 2010; 102). Därför har det betydelse vem som styr en firma, även om de flesta medlemmar delar samma typ av tro, nämligen passionen till fotbollen.

Det är när vi studerar ledaren som kan förstå många av de beslut som fattas; (Mintz; 2010; 114). Firmans ledare är de som fattar besluten och om vi kan studera dessa individer kan vi närmare förstå de beslut som tas beträffande slagsmålen.

Det finns också en skillnad på huruvida ledaren är *goal oriented* (som drivs för att lösa ett problem) eller *context driven* (som formas efter situationens kontext och omständighet)(Mintz; 2010; 115). Detta kan avgöra hur strukturen inom en firma blir.

Fotboll är för vissa människor så mycket mer än bara en sport och ett spel. Det blir en hel kultur och för vissa även en typ av identitet. Andra går så långt och skulle till och med beskriva fotbollen som deras personliga religion där hängivenheten till spelarna börjar likna en avgudadyrkan. Fotbollsspelarna beskrivs av vissa supportrar som en typ av idoler. Enligt Köpenhamnskolans är det viktigt att förstå olika icke-statliga aktörers roller, problemen kring identitet och olika kulturer när man talar om säkerhet. Vi måste därför förstå fotbollens

kulturella roll, identiteten kring detta fenomen för att kunna tala om det i säkerhetstermer.

4.6 Aktörer som utför *speech act*

I den här delen kommer vi tillbaka till det så kallade *speech act*. Det är just *speech act* som avgör när eller om en fråga bli en säkerhetsfråga. Dessa urskiljs av den vikt med vilken frågan betonas i den politiska diskursen (Hough; 2008; 18). Aktören talar för att det föreligger ett hot och att detta bör prioriteras. Detta görs genom olika uttalanden, åtgärder läggs sedan fram för att bekämpa hotet. Staten kan också bestämma om de vill prioritera ett visst hot. En del hot prioriteras bort av staten då de röster som talat för en *securitization* inte varit tillräckliga.

Nedanför följer några avsnitt där exempel ges på hur de olika aktörerna lyft fram sina åsikter i olika *speech act* och betonat huliganism och våld i samband med fotbollen som ett existerande problem som bör prioriteras genom olika förebyggande åtgärder.

4.6.1 HIF som aktör, deras uttalanden och åtgärder

HIFs klubbdirektör Paul Myllenberg, beskriver i en artikel från 2007 att huliganism fått en helt ny betydelse då mycket idag tar plats utanför arenan och att "Huligan-fenomenet har eskalerat" ([artikel 1](#)). Claes Ohlsson är ordförande i HIF och anser att man tagit större steg framåt i bekämpningen av huliganism då man satsar på teknisk utrustning som kameraövervakning och detektorer samt att man vill lägga mer vikt på att tillämpa tillträdesförbud ([artikel 2](#)). De kan också tänka sig liknande regler som man har i England där tillträdesförbud kombineras med anmälningsplikt. HIF använder också matchvärdar med olika funktioner vid matcherna. Vanligtvis har man mellan 150-250 stycken matchvärdar per match, varav de flesta jobbar ideellt.

Myllenberg beskriver händelsen på Södertälje arena i april 2011, då smällare kastats mot linjedomaren, som en ren mardröm och att de jobbar hårt för att vända den senaste tidens negativa trender. ([artikel 2](#))

Myllenberg uttryckte i juni 2011 sin vilja att de böter som de allsvenska lagen tvingas betala oavkortat ska gå till säkerhetsarbete i förebyggande syfte ([artikel 3](#)). Myllenberg menar att varje gång de bötfälls är ett misslyckande och att händelser som dessa inte alls bör inträffa.

Augusti 2011 deltog HIF i ett möte med svenska fotbollsförbundet och svensk elitfotboll. I detta möte diskuterades säkerhetsproblemen i allsvenskan. Här kom man fram till ett antal punkter, bland annat eftersöker man möjlighet till att ge tillträdesförbud, kameraövervakning och ett mer utarbetat samarbete med polisen ([artikel 4](#)).

Talesmännen för HIF lyfter genom sina uttalande fram huliganism som ett säkerhetsproblem. Det skulle bli ett hårt bakslag för föreningen om lagförningen skulle ändras så att HIF själva skulle behöva stå för säkerhetskostnaderna kring matcherna. HIF kan också tänkas förlora matchintäkter då folk väljer att avstå högriskmatcher på grund av risken för våld. För HIF kan det tänkas vara av största vikt att bidra till att huliganism betonas som ett hot, då ett fokus på hotet kan leda till fler påtryckningar till åtgärder och insatser. Dessa åtgärder kan bidra till att folk känner sig mer trygga att gå på fotboll, föreningen kan också ses som mer seriös i frånvaron av de våldsrelaterade problemen. Risken att bli dömd till att spela matcher för tomma läktare skulle också minska, vilket gynnar föreningens intäkter. Även och det inte är HIF som skapar huliganism är ett problem som straffar och påverkar dem. Att Myllenberg ofta uttalar sig i samband med matcher där problem kring säkerhet och våld uppstått, visar på att han lägger stor vikt vid frågan.

4.6.2 Media som aktör och uttalanden som gjorts i media

När situationer definieras är media ibland en viktig bidragande aktör. (Buzan; 1998; 124). Det är just detta som både firman, supporterklubbarna och till och med polisen poängterar. Media får en stor roll när det kommer till att tolka olika situationer. Robin Nordin skriver att Media är en intressent för huliganism(Nordin; 2010; 30)

Då begreppet huliganism saknar klara definitioner ges det möjlighet för olika intressenter att påverka den allmänna definitionen. Här får media men även polisen en betydande roll (Green; 2009; 29). Media har enligt polisen, firmorna och supporterklubbarna en betydande roll när det kommer till att påverka den allmänna definitionen.

Nordström, styrelseledamot för Kärnan anser att media ofta vinklar bilderna och att fenomenet förstoras upp. Firman beskriver också att huliganism fått ta alldeles för stor plats i media, även Ultras har samma inställning. Matchvärden anser likaså att huliganism och dess hot förstorats upp i media.

De händelser som omtalats mest i media kan skäras ner till Skånederytt mellan Malmö FF och HIF i maj 2011 då en 19åring sprang in på planen och kastade ett knallskott mot Helsingborgs målvakt Per Hansson ([artikel 5](#)) och den allsvenska matchen mellan AIK och Syrianska i april 2011 då matchen fick brytas på grund av att smällare kastats in på planen och skadat assisterande domaren Daniel Wärnmark ([internet 7](#)).

I Oktober 2011 publicerade HD en artikel där olika incidenter som lett till att matcher fått avbrytas pga säkerhetsrisken. Artikeln var tagen från TT. Det första fallen som listades var i Oktober 1995 då matchen mellan Halmstad och Djurgården fick brytas när en åskådare sparkade ner domaren Anders Frisk. 370 000 kr i böter och en match utan åskådare blev Djurgårdens straff. ([internet 8](#))

I en artikel som aftonbladet publicerade 2003 beskrivs det hur fascister är med och sponsrar firman Boys (AIK) ([artikel 6](#))

Bengt Kjellberg, aktiv i huligan-frågan inom svensk elitfotboll, beskrev i en artikel från 2007 att beteendet hos huliganer har förändrats, ”Det har definitivt blivit ett råare klimat” ([artikel 7](#)). Han fotsätter med att poängtera att samhället och inte bara fotbollen har ett ansvar i frågan.

General sekreterare för svenska elitfotboll, Tommy Theorin, kommenterade händelsen i juli 2011 mellan MFF och Djurgården när knallskott kastades in på matchen; ”Jag är bestört. Det är bedrövligt och inte bra för den allsvenska fotbollen”. Han fortsätter sedan; ”Men vi får inte ge upp. De ska inte få vinna, och med gemensamma krafter ska vi få bort det här”. ([artikel 8](#))

Då en AIKs supporter dömdes i 2008 skrev DN att ”Domen visar på en allvarlig syn på huliganismen” ([artikel 9](#))

När media publicerar artiklar som berör huliganism och fotbollsvåld, används ofta orden ”vapen” och ”kamp”. Man belyser att det är just en kamp man för och att man använder olika typer av metaforiska vapen för att vinna denna kamp. ([artikel 10](#))

Med hjälp av media har inte bara offentliga personer utan också privatpersoner fått möjlighet att uttrycka som kring huliganism. De artiklar som skrivs följs ofta av starka bilder med massgripande, poliser iklädda uniform, våldsscener och liknande. I media visas en tydlig bild av huliganism som ett hot. Genom att påstå att fascister och nazister är med i firmorna bidrar media till att förstärka hotet av huliganism och skrämmer upp befolkningen ytterligare. Theorins och Kjellbergs uttalande visar på att huliganism är något som tynger fotbollen och att vi tillsammans kan bekämpa faran. Informationen kring händelserna har lagts fram och många av de uttalanden som gjort har bidragit till en ökad hotbild från huliganismen i media.

4.6.3 Staten som aktör, dess uttalanden och åtgärder

Under våren 2011 tillsatte regeringen Per Unckel som Sveriges nationella samordnare i huligan frågor, för att komma till rätta med huliganism. Syftet var också planlägga hur trygghet och säkerhet kan förbättras vid matcherna. ([artikel 11](#)). Den 24 mars 2011 kommenterade Unckel insatsen att stoppa huliganerna med uttalandet; ”Det här är den kraftfullaste satsning som iscensatts. Vi ska lösa problemen på två år.” ([artikel 12](#)). Unckel kommenterade Datainspektionens beslut att Djurgården ska få registrera avstängda huliganer som; ”Ett glädjande beslut”. ([artikel 13](#)). Myndigheten fattade beslutet då de anser att skyddet av den personliga integriteten övervägs av de samhällsproblem som läktarvåldet medför.

Efter Unckels död i september 2011, kommenterade idrottsministerns pressekreterare Karolin A Johansson att arbetet (insatsen att stoppa huliganism) är av stor vikt. Unckel uttalade sig också om ämnet för ABC. Även i tv kommenterade Unckel detta. DN skrev också om händelsen ([artikel 14](#)). Björn Eriksson arbetar just nu med en utredning om hur kampen mot huliganism ska föras ([artikel 15](#)).

Politiker kommenterar och debatterar också huliganismen, i synnerhet folkpartister. Den 19 februari 2007 skrev folkpartisterna Johan Pehrson och Cecilia Wigström ett debattinlägg i *expressen* där de efterlyste nya krafttag i kampen mot huliganismen ([artikel 16](#)). I denna artikel uttryckte de sin oro för våld i samband med fotbollsmatcher och belyste risken med att folk i framtiden kan dö. De efterlyste bland annat kameraövervakning och fler lagar som åtgärder. Folkpartiet har till och med skrivit om sin inställning till huliganism och de problem, samt säkerhetsrisken som finns kring detta ([artikel 17](#)). Folkpartiets Madeleine Sjölstedt kommenterade Stockholms stads beslut att i 2009 ta nya krafttag mot fotbollsvåldet; ”Det finns ett stort behov av att samordna insatserna kring supporterkulturen” ([artikel 18](#)).

Justitieminister Beatrice Ask uttalade sig i 2008 om att hon var nöjd med beslutet att regeringen tar nya krafttag för att motverka huliganismen inom svensk idrott, då förbund mot bengaler infördes samt att det blev straffbart att beträda planen. ([artikel 19](#)). Ordförande för svensk elitfotboll, Bo Lundquist kommenterade i samma artikel att det var en väldigt positiv överraskning.

Även nuvarande statsminister Fredrik Reinfeldt kommenterade händelsen då målvakten Per Hansson träffades med ett knallskott. Reinfeldt poängterade vikten av att få fast de skyldiga och att han ser allvarligt på denna händelse. ([artikel 20](#)) Unckel kommenterade samma händelse med att polisen nu måste inskrida mot brottsligheten ([artikel 20](#))

Vid domstol i Sverige, eller i vilket annat land i världen för den delen, finns inte huliganism formulerat och definierat i lagrum, därmed kan man inte dömas eller för brottet huliganism (Green; 2009; 28). Istället hänvisar man i fall av huliganism ofta till olika kapitel i Brottsbalken. Kapitel tre handlar om brott mot liv och hälsa, kapitel sexton om brott mot allmänna ordningen och kapitel tolv om skadegörelse. Dock föreligger det inte några juridiska begränsningar för huliganism (Green; 2009; 28)

Riksidrottsförbundet samarbetar både med Regeringskansliet, Rikspolisstyrelsen och Svenska Kommunförbundet inom frågan för supporterkulturen inom fotboll. Enligt ordningslagen kräver varje idrottsevenemang tillstånd hos polismyndigheten som även kan ställa krav på antalet ordningsvakter. Arrangörsrätten ger den anordnande idrottsföreningen rätt att instifta vissa regler för publiken som önskar beträda arenan, en så kallade civilrättslig rätt. Den som i slutändan är ytterst ansvarig för att lagarna efterföljs är själva idrottsorganisationen, då det kommer till att upprätthålla säkerheten genom att förebygga olyckor och bränder. ([internet 9](#))

Varje idrottsevenemang kräver tillstånd hos polismyndigheten enligt Ordningslagen. Polismyndigheten kan bland annat ställa krav på antal ordningsvakter. En anordnande idrottsförening har civilrättslig rätt, den så kallade arrangörsrätten, att sätta upp vissa regler för publiken för att de ska få komma in på arenan. Detta kan man läsa om i Ordningslagen kap 2 paragraf 2. ([internet 9](#))

Lagen om tillträdesförbud, den så kallade Huligan-lagen, där tillträdesförbud kan beläggas en person från allmänna åklagaren utav en idrottsorganisation, under vissa förutsättningar, trädde ikraft den första juli 2005, som en lösning för att i

olika idrottsevenemang försöka få bukt med olika typer av ordningsstörningar. ([internet 10](#)).

Vidare kan också böter och andra bestraffningsåtgärder tilldömas idrottsföreningar om de brister i sitt ansvar att för sina supportrars uppträdande. Där det idag spelas elitmatcher i svenska fotboll finns en väl förankrad samordning mellan polismyndigheternas supporterpoliser och klubbarnas säkerhetsansvariga. ([internet 10](#)).

I frågan om supporterkultur ges berörda specialidrottsförbund(SF) stöd och service av riksidrottsförbundet(RF). De mest berörda specialidrottsförbund, där bland annat hockey och fotboll finns med ingår i en samordningsgrupp som innehas av RF. Samordningsfrågor, helhet och kartläggning är punkter samordningsgruppen tittar på, samt att erfarenhet och information delas. Verksamheten ansvarar självständigt för. Svenska Kommun förbundet, Regeringskansliet och Rikspolisstyrelsen är andra aktörer som är delaktiga i detta samarbete([internet 11](#)).

Det talas också om anmälningsplikt även i Sverige, om detta införs återstår att se. Anmälningsplikt innebär att risksupportrar innan matcherna måste anmäla sig hos polisen på ett avstånd eller tid från arenan så att de inte hinner delta. Många har uttryckt sig positiva till anmälningsplikten då de anser att det kan vara en hållbar lösning.

Varje kommun har dessutom sina egna åtgärder för att förebygga fotbollsvåldet. I dagsläget finns det i Helsingborg inga kommunala åtgärder mot huliganism. Kommunen spenderar själva inga summor på att förebygga huliganism vid fotbollsmatcher, däremot är de polisiära summorna vid matcherna stora. Lars Olsson från Brottsförebyggande rådet berättar att det just nu förs en dialog i kommunen om vad man kan utarbeta för samarbete i framtiden för att förebygga problemen kring huliganism.

Det finns också en del polisiära åtgärder för att förhindra fotbollsvåldet. I alla svenska städer som deltar i allsvenskan ska det finnas en supporterpolis. Anders Mollestam är ansvarig supporterpolis för nordvästra Skåne. Supporterpolisens roll är att få verksamheten att fungera, samt att finnas i närheten av supportrarna, arenorna, medverka på resor etc. I Sverige finns det ett nätverk mellan supporterpoliser, supportpolisens roll är att ha kontakt med den vanliga polisen. Vid matcherna är det vanliga poliser som arbetar med att förebygga våld och oordning.

Supporterpolis Mollestam vill se information, kunskap och samarbete som förebyggande åtgärder mot huliganism. En annan åtgärd är lagföringen. Mollestam anser att tillträdesförbuds-lagen, även kallad huligan-lagen, har fungerat bra och att man med hjälp av lagar skulle kunna minska huliganism. 2011 blev 10 personer avstängda från matcher i Helsingborg. Ibland kör supporterpolisen även iväg risksupportrar vid matcher för att förebygga att de inte deltar.

Mollestam berättar att de polisiära insatserna i samband med fotbollsmatcher har ökat under de senaste tio åren, detta beror snarare på att polisens organisation har ändrats under de senaste tio åren än att våldsdåden har ökat.

Huliganism är ett hot som inte prioriterats bort utav staten då man instiftat huligan-lagen och påbörjat åtgärder för att hantera problemet. Att det under 2011 tillsattes en tjänst för att ta hand om problemen kring huliganism visar på att staten i allt större utsträckning ser huliganism som ett problem och sätter in allt fler åtgärder för att möta detta hot. Unckel uttalade själv att de skulle möta ”problemet”. Många politiker har också uttalat sig om allvaret i frågan, att regeringen måste vakna upp och vidta mer åtgärder. Folkpartisterna talade om sin oro för att folk i framtiden kan dö, samt att de nämner säkerhetsrisken kring huliganism. Statsministern har också kommenterat fotbollsvåldet och ser allvaret i problemet. Många av aktörerna har talat för att det föreligger säkerhets problem kring huliganismen och betonar vikten av förebyggandeåtgärder. Regeringen har inte prioriterat bort hotet från huliganism då de satt in allt fler åtgärder.

En del nya lagar och regler har införts samt att en del undantag som i vanliga fall skulle anses kränkande mot den personliga integriteten, har accepterats. Dessa åtgärder och uttalanden visar på att staten börjar se med större allvar på huliganism. Då man i Helsingborgs kommun just nu för en dialog för framtida samarbete i förebyggandet av huliganism visar det på att problemet har börjat att belysas även här.

5 Analys

Inom *securitization* talar man om att säkerhetsställa och att detta ibland kan göras genom att, som tidigare nämnts, ibland använda sig av åtgärder som annars inte vore accepterade. Sociala hot relaterar till aspekten av individuell säkerhet. Det finns fyra typer av sociala hot; fysiska, ekonomiska, hot mot rättigheter och *threats to position or status*(*demotion, public humiliation*). Det stora dilemmat är hur man ska balansera individens frihet till handling med hur denna frihet kan hota andra (Buzan; 1983; 20). Huliganism är ett hot som för vissa individer kan bli fysiskt då vissa individer löper risken att skadas, men även ekonomiskt då det kostar skattebetalarna stora summor varje år i förebyggande syfte, speciellt vid riskmatcherna. De individer som skadats fysiskt av huliganism är supportrar, domare, medlemmar i firmor, poliser, ordningsvakter och i viss mån spelare.

Många av Kärnans medlemmar berättar att de har känt sig kränkta av polisen vid mer än ett tillfälle, en del har till och med upplevt att polisen använt övervåld. Det blir en farlig utveckling då folk inte kan känna tilltro till systemet, säger Nordström. Kärnan vill vidareutveckla sin relation till polisen, de ser värdet i polisens arbete, då de flesta polisiära insatser fungerat enligt dem bra.

Många av THIFOs medlemmar upplever att de blivit kränkta av polisen. Svensson beskriver att rättigheterna för supportrar är bättre i Sverige än i många länder men att de är långt ifrån bra.

Våldigt ofta känner sig Ultras medlemmar kränkta utav polisen. De beskriver hur polisen trakasserar dem på krogen, hotar dem och ber dem lämna urinprov utan anledning. Hundbett, övervåld och påkörning av polisfordon är andra saker som medlemmarna beskriver att de utsatts för. De beskriver också att polisen vissa gånger försökt tvinga fram erkännanden under ickerättsliga förhållanden.

Firman beskriver att de ofta utsatts för övervåld av polisen, detta övervåld omfattar hundbett, slag med batonger, påkörning av fordon, frihetsberövande, samt systematiska kränkningar.

Även matchvärdarna beskriver sig ha bevittnat övervåld från polisens håll mot supportrarna. Under svenska kuppen 2011 beskriver vissa matchvärdar att supportrarna behandlats som kreatur.

Polisen beskriver att de under vissa matcher känt sig både hotade och rädda. Supporterpolis Mollestam anser att det är bra att det idag finns teknologi som kan dokumentera vad som egentligen händer utanför matcherna, han ser gärna att om någon polis använder sig av övervåld också ska kunna stå till svars, då detta är viktigt i ett rättssamhälle.

Firman beskriver att de vid övervåld gör anmälningar till JO, men dessa anmälningar läggs alltid ner med förklaringen att bevisen är bristfälliga, trots att firman säger sig ha videospelningar på det som hänt.

Sociala hot mot individen är något som staten också kan bli en källa till. De hot som uppstår i statens frånvaro är mindre än de hot som kommer från staten (Buzan; 1983; 20).

Waltz; "States, like some people, are insecure in proportion to the extent of their freedom. If freedom is wanted, insecurity must be accepted" (Buzan; 1983; 20)

Vissa medlemmar av supporterklubbarna och firman upplever att deras rättigheter hotas vid en del förebyggande arbete mot fotbollsrelaterat våld, och att de själva inte känner sig trygga. I detta faller är det statens aktörer som står för känslan av otrygghet.

Staten blir således en källa till både till upprätthållande av säkerhet för individen men också en källa till hot för personlig säkerhet (Buzan; 1983; 24). Det är just detta hot som vissa firmamedlemmar och supportrar beskriver, då staten sätter in de resurser som finns till dess förfogande.

De hot som staten kan utsätta individen för delas in i fyra grupper; *hot från domestic law-making* (lagändring), *direct political action by the state against individuals or groups* (förbud mot individer eller grupper), samt hot som föds ur strider om *state machinery, state's external security policies*. (Buzan; 1983; 25)

Ett hot som upplevs seriöst av många är det som kan komma från statens egna institutioner, till exempel polisen (Buzan; 1983; 25). I just fallet med huliganism är det främst polisen som blir den aktör som utgör det hot som firmorna och en del supportrar beskriver att de känner.

5.1 Finns det ett reellt hot?

"Huliganism skapar, förutom mänskligt lidande, stora kostnader för samhället. Många åskådare väljer till exempel att inte gå på fotbollsmatcher av rädsla för våld, vilket leder till stora förluster i termer av konsumentöverskott" (Priks; 2007; 16)

Det finns en allmän accepterad åsikt om att huliganism skulle vara något farligt, men hur farligt är det egentligen? Hur stort är egentligen det reella hotet för civila?

Supporterpolisen i Helsingborg upplever huliganism mer som ett ordningsproblem. Under vissa matcher har supporterpolisen Anders Mollestam känt sig hotad och fruktat för sin fysiska säkerhet, men detta är långt ifrån vanligt. Det vanligaste våldsbrottet i samband med matcher är att folk kastar in saker på planen, på polisen eller på varandra. Även att man knuffar varandra eller polisen förekommer.

Våldet i samband med fotbollsmatcher går upp och ner men har minskat något den senaste tiden. Molletsam tror att detta bland annat kan bero på ett generationsskifte.

Ibland drabbas civila psykiskt av huliganism då de upplever obehag i samband med matcher. 37% av de tillfrågade i en undersökning från Sifo där 1000 deltog

svarade att deras intresse av att gå på fotbollsmatcher hade minskat på grund av huligan-våldet kring svensk fotboll (Priks; 2007; 17). Mollestam berättar att den enda gång en civil drabbas fysiskt i Helsingborg var när en tågvärd fick en smällare kastad bredvid sig. Annars har civila inte drabbats fysiskt. Våld inne på arenan händer sällan. Bangers är det största problemet. I år (2011) har det inte varit något bråk inne på Olympiarena. Mollestam menar på att huliganism engagerar många och det har fått överdrivna proportioner i media. Mest tumult är det kring derbymatcherna men också kring de matcher då lag med stora firmor är inblandade bland annat AIK, Göteborg, GAIS och Hammarby. Vandalisering sker också ibland kring matcherna då rutor tas sönder, det klottras etc. Våld mellan firmor och supportrar förekommer men det är något som Mollestam inte upplever drabbas civila. Under 2011 häktades ingen i Helsingborg i samband med fotbollsmatcher. Ofta grips personerna, anhålls och släpps sedan efter matchen. För att häkta någon krävs det ofta mycket. Det är sällan man anhåller någon i samband med fotbollsmatcher, 2 stycken anhölls under 2011, båda i samband med matcher mot MFF. Det händer ofta att polisen anmäls utav supportrarna för övervåld. Denna anmälan görs oftast till JO men det är sällan anmälan går vidare. Supportrarna är också kritiska till att polisen inte för tillräckligt med dokumentation i samband med matcherna, berättar Mollestam.

Svensson från THIFO upplever inte att de huligan-relaterade problemen kring matcherna är speciellt stora. En del individer har stängts av och polisen har utträttat tillträdesförbud i dessa fall men detta är långt ifrån normen.

Nordström, styrelseledamot för Kärnan upplever att hotet från huliganismen är överdriven. Någon gång ibland blir det bråk, och ibland inträffar små incidenter.

Huliganism kan ses som ett säkerhetshot ur en ekonomisk synpunkt, där huliganerna kan bli ett hot mot staten då de ekonomiska kostnaderna blir stora, ca 70 miljoner kronor per år spenderar staten på polisinsatser vid Allsvenska fotbollsmatcher (Priks; 2007; 16), men också för olika grupper i samhället som kan drabbas utav huliganism och betalar stora summor i skatt vid de polisiära insatserna som krävs vid större matcher. För derbyt mellan Malmö FF och HIF den 23 juli 2011 hamnade notan på 518 000 kr. ([internet 12](#)), då ingick inte priset för de schemalagda poliser som var i tjänst. Enligt den nuvarande lagföringen kan endast bolag krävas på pengar vid samband vid insatser och inte föreningar, därför behöver inte HIF stå för dess kostnader. Polisen men även skattebetalarna är de som får stå för kostnaderna. Däremot bekostar de ordningsvakter och matchvärdar.

De som är mest utsatta för det reella fysiska hotet är poliser, supportrar, domare, firma medlemmar och ordningsvakter.

6 Slutsats

Svaret på frågan är att det skett en securitization av huliganismen. En fråga är *securitized* när *audience* accepterar en fråga som ett hot. Detta gjordes redan på 1990-talet då Anders Frisk misshandlades. I dag anser de flesta att huliganism är ett problem som kan hota den personliga säkerheten. Den allmänna opinionen har i stort sett alltid uppfattat huliganism som ett hot mot säkerheten.

Det första steget av *securitization*, där aktören skapar bilden av ett hot har utförts i fallet av huliganism. Aktörer har med hjälp av uttalanden skapat bilden av hotet. *Audience* avgör om *securitization* blir framgångsrik, befolkningen har accepterat de uttalanden som gjorts där huliganism gestaltats som ett problem och en risk för säkerheten. Således har *securitization* av huliganism blivit framgångsrik.

Referent object, andra steget i *securitization*, där ett hot läggs fram till publiken som accepterar detta har således också skett i fallet av huliganism. Olika aktörer i säkerhetsfrågan kan tänkas vara media, staten, polisen men också olika fotbolls klubbar som till exempel HIF. Dessa har genom sina uttalande bidragit till bilden av huliganism som ett aktuellt problem och ett hot. Aktörerna har talat tillräckligt högt och hotet har prioriterats vilket har lett till diverse åtgärder. De åtgärder som utvecklats i kampen mot huliganism är till följd av att aktörer lyckats med att lägga fram problemet som ett hot mot säkerheten. Datainspektionens beslut är ett exempel på en åtgärd där personlig integritet inskränkts men som ändå accepterats då hotet accepterats som större än uppoffringen. Det är folket som upplever att de behöver skyddas av staten och polisen från huliganism och att de är villiga att betala priset även om det skulle finnas inskränkningar. 37% av de tillfrågade i en undersökning från Sifo där 1000 deltog svarade att deras intresse av att gå på fotbollsmatcher hade minskat på grund av huligan-våldet kring svensk fotboll (Priks; 2007; 17). Detta trots att endast en civil skadats i våldsrelaterade dåd i samband med fotbollsmatcher i Helsingborg. Staten som verkat som den säkerhetsställande aktören har instiftat hårdare lagar i sin jakt på att få bukt med hotet från huliganismen och detta har lett till många gånger ifrågasatta metoder där individer upplever att deras rättigheter ibland kränkts. Köpenhamnskolan beskriver att den säkerhetsställande aktören kan använda dessa inte alltid legitima åtgärder när *referent object* accepterat hotet. Detta har hänt i fallet av huliganism. Folk accepterar huliganism som ett hot och accepterar de åtgärder som sätts in, även om det skulle ske på bekostnad av den personliga friheten och integriteten. I det tredje steget, *audience*, har folket accepterat att de måste skyddas från huliganism.

Således har det skett en *securitization* av huliganismen. Polisen, ordningsvakter, firmor och supportrar är de som i störst utsträckning löper risk att drabbas av våldet.

Det finns relativt lite forskning då det kommer till huliganism och inom detta ämne finns mycket att bygga vidare på för framtida studier. Att analysera det ur ett statsvetenskapligt perspektiv kanske inte hör till det vanliga, men det är just inom dessa ovanliga vinklar man ibland kan finna något intressant. Något som vore intressant skulle vara att titta på fenomenet i olika länder, se vilka åtgärder som finns på olika platser, vad som fungerar bäst och hur supporterkulturen ter sig. Huliganism skulle också vara intressant att titta på ur både ett antropologiskt, sociologiskt och psykologiskt perspektiv.

Något man kan konstatera i fallen av huliganism som säkerhetspolitiskt hot är att rädslan för själva fenomenet större än själva faran. Huliganism är ett väldigt omtalat ämnen som de flesta har en åsikt om men väldigt få faktiskt vet något om. Trots detta är det ett ämne som fascinerar och intresserar de flesta. Kanske är det just den kick, den känsla man kan uppleva då man är på en fotbollsarena och alla stämmer in i kören av hejande, eller så kanske det beror på vår mänskliga fascination av våld. Vad som kommer att hända under de kommande åren kan endast framtiden utvisa. Men en sak är säker, huliganism kommer alltid att vara ett ämne som fångar vår uppmärksamhet.

7 Referenser

- Buzan, Barry 1983, *People, States and Fear, The National Security Problem in International Relations*, Wheatsheaf Books Ltd
- Buzan, Barry, Wæver, Ole, de Wilde, Jaap, 1998, *Security, A New Framework For Analysis*, Lynne Rienner Publishers Inc
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael 2007, *Metodpraktikan, Konsten att Studera Samhälle, Individ och Marknad*, Nordstedts Juridik
- Green, Anders, 2009, *Fotboll och Huliganism, Utveckling, problem och åtgärdsarbete i England och Skandinavien*, Stockholms universitet
- Havelund, Jonas, Joern, Lise & Rasmussen, Kristian, 2010, *Fotboll och Huliganism i Skandinavien*, Idrottsforum org
- Hough, Peter, 2008, *Understanding Global Security, Second Edition*, Routledge
- Jacobsson, Ingrid 1996, *Sporten eller livet: en antologi om Huliganism, kroppsfixering och idrottsliga ideal*, Heatwave
- Mintz Alex and DeRouen Jr, Karls 2010, *Understanding Foreign Policy Decision Making*, Cambridge University Press
- McDermott, Rose, 2008, *Presidential Leadership, Illness and Decision Making*, Cambridge University Press
- Nordin Robin, 2010, *Huliganismens intressenter; en supportersyn*, Uppsala Universitet
- Priks, Mikael, 2008, *Huliganer*, Stockholms Universitet
- Teiler, Pontus, 2008, *Tillsammans med andra män- en studie av svenska huligan kultur*, Göteborgs Universitet
- Vaughan-Williams, Nick, Columba, Peoples, 2010, *Critical Security Studies - An introduction*. London: Routledge

Internet;

1. <http://svenskfotboll.se/svensk-fotboll/om-svff/>

2. www.hif.se

3. <http://www.helsingborg.se/Medborgare/Kommun-och-politik/Statistik/>

4 <http://hd.se/sport/2007/10/23/fotbollssverige-prioriterar/>

5. http://www.polisen.se/Global/www%20och%20Intrapolis/Informationsmaterial/Stockholm/K%c3%a4rnverksamhet/Polisens%20bevakn%20Idrott/idrott_ersattning.pdf

6. <http://karnan.nu/>

7. <http://hd.se/sport/2011/10/11/matchmarodor-infor-ratta-i-malmo/>

8. <http://hd.se/sport/2011/10/11/matchmarodor-infor-ratta-i-malmo/>

9. www.rf.se

10. <http://www.rf.se/Vi-arbetar-med/Supporterkulturhuliganism/>

11. <http://www.hif.se/MatchSearch.aspx>

12. <http://hd.se/helsingborg/2011/09/19/polisens-extra-kostnad-for-derbyt/>

Intervjuer;

Intervju med Patrik Svensson (18/11/11), ordförande i THIFO.

Intervju med Kalle Nordström (18/11/11), styrelsemedlem i Kärnan

Intervju med Anders Mollestam, (22/11/11), supporterpolis i Helsingborg

Intervju med Bortom Sans/Ultras (23/11/11), deltagarna valde att vara anonyma.

Intervju med Lars Olsson, (5/12/11), Brottsförebyggande rådet i HBG

Intervju med Firman (13/12/11), deltagarna valde att vara anonyma

Intervju med matchvärd (13/12/11), deltagaren valde att vara anonym

Artiklar;

1. <http://hd.se/sport/2007/10/23/fotbollssverige-prioriterar/>

2., <http://hd.se/sport/2011/04/27/sa-vill-hif-losa-huligan-problemen/>

3. <http://mobil.hd.se/sport/2011/06/17/myllenberg-oronmark-botespengarna/>

4. <http://www.dn.se/sport/fotboll/klubbar-vill-ha-bättre-övervakning>

5. 4. 1. <http://hd.se/skane/2011/10/18/fotbollshuligan-domd-till/>

6. <http://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/sverige/allsvenskan/article10348105.ab>

7. <http://hd.se/sport/2007/10/23/fotbollssverige-prioriterar/>

8. <http://www.dn.se/sport/fotboll/spelare-hotar-med-strejk>
9. (<http://www.dn.se/sport/fotboll/domen-visar-en-allvarlig-syn-pa-huliganism>).
10. http://svt.se/2.22620/1.2671972/eriksson_vill_porta_huliganer
11. http://www.fotbollskanalen.se/1.2289770/2011/09/21/regeringen_huliganutredningen_fortsatter_sa_snart_som_mojligt
12. <http://www.dn.se/sport/unckel-ska-stoppa-huliganer-1>
13. <http://www.dn.se/sport/fotboll/klartecken-till-huliganregister>
14. http://svt.se/2.22620/1.2671972/eriksson_vill_porta_huliganer
15. <http://www.dn.se/sport/eriksson-vill-porta-huliganer>
16. <http://www.folkpartiet.se/Folkpartiet-nara-dig/Goteborg/hemsidor/Cecilia-Wigstrom-i-Goteborg/Artiklar/Nya-krafttag-mot-huliganismen-kravs/>
17. <http://www.folkpartiet.se/Var-politik/Snabba-fakta/huliganism/>
18. <http://www.dn.se/sport/fotboll/stockholms-stad-vill-se-hardare-tag-mot-huliganer>
19. <http://www.dn.se/sport/hardare-tag-mot-huliganer>
20. http://www.svd.se/sport/frustration-i-malmo-efter-skandalen_6193489.svd